

MİDYAT REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ BÖLÜMÜ

BÜLTEN

MART 2025

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

Bu bültenin amacı toplumun bir parçası olan Otizm Spektrum Bozukluğu(OSB) dair önemli bilgiler sunmak ve toplumsal farkındalığı arttırmaktır.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

Bireylerin sosyal etkileşim, iletişim ve davranışları üzerinde farklılıklar gösteren bir nörogelişimsel bozukluktur. Her bireyde farklı şiddet ve şekilde görülebilir, ancak erken tanı ve müdahale ile yaşam kalitesi önemli ölçüde artırılabilir.

OSB Belirtileri Nelerdir?

Sosyal etkileşimde güçlükler: Göz teması kurmada zorlanma, başkalarıyla bağ kurmada zorluk

Dil gelişiminde gecikme veya eksiklikler.

Tekrar eden hareketler veya ilginç sabırlı davranışlar (nesnelerle sürekli aynı şekilde oynama vb.)

Belirli rutine aşırı bağlılık ve değişikliklere karşı güçlü direnç.

Anlamlı sosyal etkileşimler yerine kendi dünyalarına çekilme.

İletişim başlatmakta, devam ettirmede, katılmada ve ilişkilerin doğasını anlamada güçlükler

Duyusal açıdan artmış veya azalmış hassasiyet.

Konu veya yoğunluk açısından anormal olan sınırlı, sabitlenmiş ilgiler

OTİZMLİ OLAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

Sosyal Etkileşim Sorunları

Sosyal etkileşim için gerekli olan sözlü olmayan davranışlarda bulunamama; göz temasını hiç olmaması, çok kısa süreli veya alışılmadık şekilde göz teması kurma.

Jest ve mimik kullanımında sınırlılık; konuşurken çok az jest ve mimik kullanma.

Arkadaşlık kurmakta zorlanmak; çok az sayıda arkadaşına sahip olmak ya da hiç arkadaş edinememek

Ses kullanımında sıra dışılık; konuşurken alışılmadık ses kalitesi ve vurgu özellikleri göstermek.

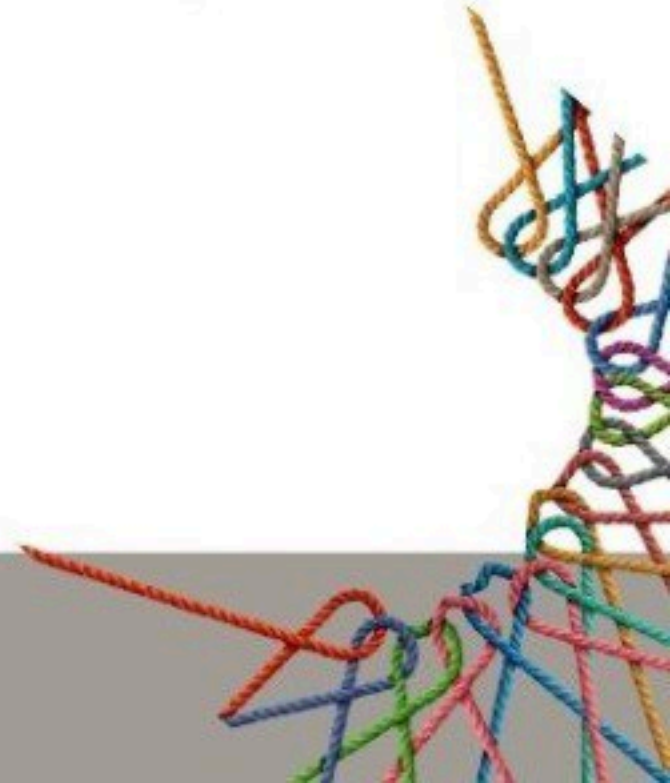
Başkalarına yaklaşımda sıra dışı özellikler; sosyal ortamların gerektirdiği uzaklıkları ayarlayamamak, başkalarına fazla yakın ya da uzak durmak.

Akranlarla etkileşimde bulunmamak; kendi yaşıtlarıyla oynamada, konuşmada vb. çok isteksiz davranmak.

Başkalarının yaptıkları karşısında ilgisizlik; ortama birinin girmesi, ortamdaki birinin çıkması, birinin konuşmaya başlaması gibi, başka çocukların çok ilgisini çeken bazı olaylar karşısında ilgisiz kalmak; böyle durumlarda gülümseme gibi hoşnutluk ifadeleri ya da ağlama gibi hoşnutsuzluk ifadeleri göstermemek

Grup içinde etkileşimde bulunurken zorlanmak; iş birliğine dayalı oyunların kurallarına uymakta zorlanmak.

Yalnızca özel ilgilere dayalı ilişkiler geliştirmek; belli kişilerle, yalnızca belli ilgilere dayalı olarak etkileşimde bulunmak.

OTİZMLİ OLAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

İletişim Sorunları

Sözlü ve sözlü olmayan dilin kullanılmaması.; iki yaşından büyük olup tek sözcüklü ifade kullanmama, üç yaşından büyük olup iki sözcüklü basit ifadeler kullanmamak

Konuşmaları başlatma, sürdürme ve bitirme konusunda sorunlar yaşamak

Konuşma konularında seçicilik; kendi favori konuları dışındaki konularda çok zor ve isteksiz olarak konuşmak.

Başkalarının kendisine söylediklerini yinelemek

Televizyondan duyduklarını ya da kişilerden duyduklarını ilişkisiz zamanlarda ve bağlam dışı olarak yinelemek.

Kendisinin uydurduğu ya da yalnızca kendisine anlam ifade eden sözleri yinelemek

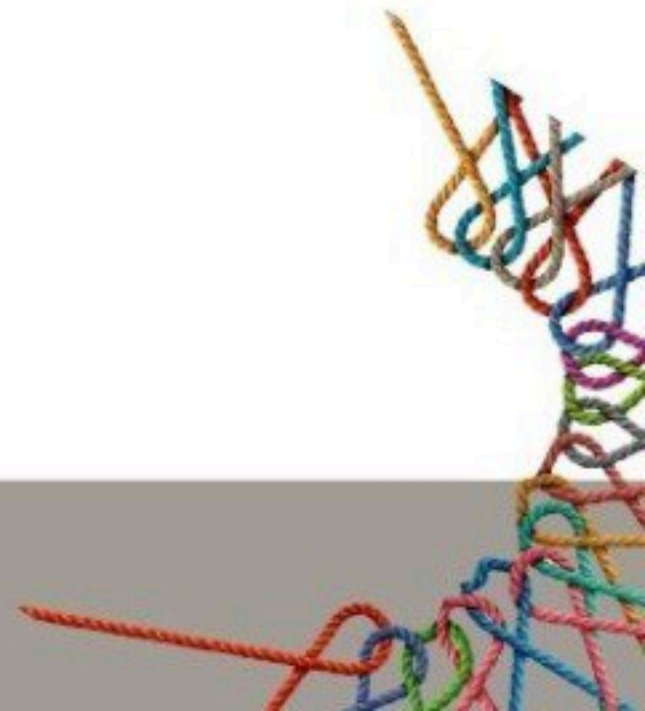

Senaryolu oyunlarda sınırlılık; Evcilik, doktorculuk vb. hayali oyunlar oynamamak

Sembolik oyunlarda sınırlılık; bir nesneyi başka bir nesne olarak kullanarak oyun oynamak

Oyuncaklarla alışılmadık biçimlerde oynamak; topu atmak yerine sürekli bir eliyle vurmak, oyuncakları sıraya dizmek, arabayı sürmek yerine tekerleklerini döndürmek vb.

Sosyal oyunlara ilgisizlik; küçük yaşlarda ce-e vb. sosyal oyunlara karşı ilgisizlik

OTİZMLİ OLAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

Sınırlı/Yinelenen İlgil ve Davranışları

➤ İlgil takıntıları; Bazı konulara karşı ilgil duymak ve başka konuları dışlayarak sürekli o konularla ilgili konuşmak, okumak, ilgilenmek vb. istemek

➤ Bazı sıra dışı konulara aşırı ilgil duymak; uçak kazaları, sulama sistemleri, astrofizik vb.

➤ İlgil duyduğu konularla ilgili ince ayrıntıları anımsamak; Kendi favori konularındaki en ince ayrıntıları bile ezbere bilmek.

➤ Belli etkinlikleri her zaman belli bir sırayla yapmak istemek; arabanın kapılarını hep aynı sırayla kapatmak vb.

➤ Günlük rutinlerde değişiklik olmamasını istemek; eve gelirken hep aynı güzergahı izlemek ya da eve geldiğinde önce televizyonu açıp sonra tuvalete gitmek vb.

➤ Günlük yaşamdaki değişiklikler karşısında aşırı tepkil göstermek; En ufak bir değişiklik karşısında aşırı kaygılanmak ya da öfke nöbeti yaşamak.

➤ Sıra dışı beden hareketleri; parmak ucunda yürümek, çok yavaş yürümek, kendi ekseni etrafında dönmek, durduğu yerde sallanmak, farklı bir beden duruşuna sahip olmak vb.

➤ Sıra dışı el hareketleri; ellerini sallamak, parmaklarını gözlerinin önünde hareket ettirmek, ellerini farklı biçimlerde tutmak vb.

➤ Nesnelerin duyuusal özellikleriyle aşırı ilgilenmek; eline aldığı her nesneyi koklamak ya da gözlerinin önünde tutarak evirip-çevirerek incelemek.

➤ Hareket eden nesnelere aşırı ilgil göstermek; tekerlek ya da pervane gibi dönen nesnelere, akan su ya da yanan sönen ışık gibi hızlı hareket eden görüntülere uzun sürelerle bakmak.

➤ Nesne takıntıları; bazı sıra dışı nesneleri (silgi, zincir parçası, ip, poşet vb.) elinden bırakmamak ya da gözünün önünden ayırmak istememek.

OSB Olan Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlere Öneriler

Öğrencinin güçlü yönleri ve gelişim alanları doğrultusunda BEP hazırlamak, öğrenme sürecini daha verimli hale getirmede yardımcı olur.

Günlük rutinler oluşturmak, öğrencinin kaygı seviyelerini azaltır.

OSB'li öğrencilerle konuşurken açık ve net bir dil kullanmak önemlidir.

Görsel destekler (fotoğraflar, işaretler, semboller) veya yazılı yönergeler, öğrencinin anlamasını kolaylaştırabilir.

Alternatif iletişim yöntemlerine(tablet uygulamaları, pecsler) yönelik çalışmalar yapılabilir.

Pozitif davranışları ödüllendirmek ve olumsuz davranışlar yerine uygun davranışları teşvik etmek önemlidir.

Sosyal etkileşimleri geliştirmek için oyunlar ve grup aktiviteleri düzenlenebilir.

OSB Olan Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlere Öneriler

Duyusal aşırı yüklenmeyi önlemek için sınıf ortamını düzenlemek, gürültü seviyesini kontrol etmek ve rahatlama alanları sunmak faydalı olabilir.

Öğrenciler öğrenme süreçlerinde farklı hızlarda ilerlerler. Sabırlı olmak ve her öğrenciye en uygun öğrenme tarzını belirlemek önemlidir.

Görsel materyaller, etkileşimli araçlar, video destekli öğretim gibi özelleştirilmiş materyaller kullanmak, öğrencinin dikkatini toplamasını ve öğrenme sürecini anlamasını kolaylaştırır.

Aile ile iş birliği yapmak, ailenin okullarda kullanılan stratejiler ve teknikler hakkında bilgi sahibi olması, tutarlı bir öğrenme süreçlerinden geçmelerine yardımcı olur.

Duygusal destek sunmak ve stresle başa çıkma stratejilerini öğretmek önemlidir. Rahatlama teknikleri, nefes egzersizleri veya sakinleşme köşeleri sunmak,, onların duygusal düzenlemelerini güçlendirebilir.

Her öğrencinin bireysel ihtiyaçlarını anlamak ve buna göre stratejiler geliştirmek öğrencinin başarı şansını artırır.

Çok fazla uyarının olmadığı boş bir duvar yanında oturmak kendini daha güvende hissetmesini sağlayacak ve dikkatini öğretmene yoğunlaştırmasını kolaylaştıracaktır.

OSB Olan Öğrencilerin Aileleri İçin Öneriler

Erken tanı ve müdahale oldukça önemlidir. Çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarına göre uygun eğitim ve terapiye başlamak önemlidir, sosyal ve dil iletişim becerilerinin geliştirilmesinde önemli rol oynar.

Ailelerin otizm spektrum bozukluğu hakkında bilgi edinmesi, çocuğa yönelik daha etkili bir yaklaşım sergilemelerine yardımcı olabilir.

Eğitimli personellerle(psikologlar, özel eğitim öğretmenleri vb.) çalışarak doğru stratejiler geliştirmek mümkündür.

Ailelerin kendi ihtiyaçlarını göz ardı etmemesi önemlidir. Kendinize zaman ayırmak, stresle başa çıkmanıza ve çocuğunuza daha iyi destek olmanıza yardımcı olabilir.

Otizmli çocukların her biri benzersizdir. bu nedenle her çocuk için tek bir çözüm yoktur. Bu çocuğun ihtiyaçlarına uygun yöntemleri keşfetmek gerektiği anlamına gelir.

Otizm spektrum bozukluğu bir hastalık olmadığı gibi bir ilacı da yoktur. Otizm belirtilerinin sağaltılmasında kullanılabilecek tek yol özel eğitimden geçmektedir.

Sosyal etkileşimleri geliştirmek için çocukla rol oyunları veya grup etkinlikleri gibi sosyal beceri çalışmaları yapabilirsiniz.

OSB Olan Öğrencilerin Aileleri İçin Öneriler

Yapılandırılmış bir rutin, otizmli çocuklar için rahatlatıcı olabilir çünkü belirsizlik ve değişim kaygıya neden olabilir. Günlük aktiviteler ve rutinler belirli olursa çocuk kendini daha güvende hissedebilir.

Otizmli çocuklar sıklıkla duyuşsal hassasiyetlere sahip olabilirler. Çevresel düzenlemeler, aşırı gürültü, parlak ışıklar veya kalabalık gibi durumlar çocukta stres yapıyorsa bu tür uyarıcılardan kaçınmak gerekebilir.

Otizmli çocuğa ismiyle seslenmek, çocuğun göz hizasına gelerek iletişim kurmak oldukça önemlidir.

Çocuğun güçlü yönlerini keşfetmek ve bu alanlarda gelişmesini teşvik etmek çok önemlidir. Bu çocuğun özgüvenini artırır ve ona olumlu bir benlik algısı kazandırabilir.

Otizmli çocuğun olumlu davranışlarını pekiştirin.

Otizmli çocuğun eğitimini takip etmek gelişimini izlemek, öğretmenleriyle işbirliği içinde olmak ve buna uygun bir yol izlemek önemlidir.

Otizmli bireyin yavaş ilerleyebileceği göz ardı edilmemeli ve sabırlı olunmalı.

OTİZMLİ OLAN ÇOCUKLAR HAKKINDA DOĞRU BİLİNER YANLIŞLAR

- ❌ Otizm akraba evliliğine bağlı olarak ortaya çıkar.
- ❌ Otizm Spektrum Bozukluğu bir hastalıktır.
- ❌ Otizm Spektrum Bozukluğu ilaçla tedavi edilebilir.
- ❌ Otizm Spektrum Bozukluğu tanısı 3 yaşından itibaren konulur.
- ❌ Otizmli tüm bireylerin özel yeteneği vardır.
- ❌ Yaşıtlarına göre farklı davranan her birey otizmli olabilir.
- ❌ Fiziksel özelliklerine bakarak birinin otizmli olup olmadığı anlaşılabilir.
- ❌ Çocuğum daha küçük sorunları zamanla geçecektir. Okula başlayınca sorunları geçmezse o zaman yardım alırım.
- ❌ Alternatif tedaviler otizmi düzeltir.
- ❌ Tedavi masraflı olacağından bütçem yeterli olmayacaktır.
- ❌ Fazla ekrana maruz kalmak otizme neden olur.
- ❌ Çocuğumun sadece konuşmasında gecikme var başka bir farklılığı mevcut değil. Dil konuşma terapisi çocuğum için yeterli olacaktır
- ❌ Otizm kısa süreli eğitimle geçer.
- ❌ Otizmli bireyler acı hissetmezler.
- ❌ Otizmli bireyler sarılmayı sevmez..
- ❌ Otizm diyetle iyileşir.
- ❌ Dönen nesnelere bakıyorsa kesin otizmlidir.
- ❌ Otizmli çocuklar saldırgandır.
- ❌ Otizmli çocuklar bilişsel engellidir..
- ❌ Otizmli bireyler hiperaktiftir.

